

MR. P. J. OUD, 1886–1968

DOOR MR. K. P. VAN DER MANDELE

BURGEMEESTER Oud, zó willen wij hem schetsen in dit boek, dat jaar op jaar de belangrijkste geschiedenis van Rotterdam vertelt; schetsen als Burgemeester, in welke functie hij van 1938 tot 1952 met een gedwongen onderbreking in de oorlogsjaren in onze stad is werkzaam geweest.

Maar, al denkende en schrijvende komen zoveel heel bijzondere eigenschappen van hem en zoveel werk en zoveel taken door deze werkelijk grote man verricht en vervuld naar voren, dat men het een van het ander haast niet scheiden kan.

Hij heeft trouwens tijdens zijn burgemeesterschap zoveel kunnen doen dat buiten de eigenlijke grenzen van het ambt lag. Zo was hij in die tijd Tweede Kamerlid en van 1948–1963 fractieleider van de V.V.D.; zelfs was hij tevens voorzitter van het bestuur van deze partij; tenslotte was hij, dat lag wat nader, voorzitter van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten en van de 'Union internationale des Villes et des Pouvoirs locaux'; werkelijk geen sinecures, die door Oud met grote toewijding – men mag zeggen met liefde – werden vervuld.

Met dezelfde liefde gaf hij zich aan het burgemeestersambt. Nauwgezet in het nakomen van de plichten, heel groot in getal. Kloek en wakker, de kop flink omhoog, met grote ijver en toewijding de op zijn schouders liggende taken dragend.

Het zwaarst misschien die in de jaren van de oorlog: met de witte vlag de vijand tegemoet te treden en zó de stad in rook en puin, over te geven om nog verder onheil te voorkomen.

En dan, na een korte periode in de bezetting te weten van 'wat kan wel en wat mag niet' ontheven van het ambt, *afgezet*; even in een concentratiekamp en daarna vrijgelaten met nog dagelijks de dreigende gevangenneming boven het hoofd.

Studie, ernstige studie en schrijven over staatsrecht, heeft hem mogelijk gemaakt die eindeloos lijkende tijd door te komen. Aan die oorlogsperiode danken wij o.a. 'Het jongste Verleden', de parlementaire geschiedenis van de jaren 1918–1940. Jaren, waarin hijzelf het politieke beleid had helpen bepalen.

Maar toen de bevrijding: in een open koets gereden van huis

tot Stadhuis! Mooier bevrijding en herstel in het ambt was voor hem niet denkbaar.

En daarop volgden de grote jaren van de opbouw; van het eerste begin; van de plannen voor stad en haven, waaraan hij zich helemaal gaf, met zijn medebestuurders en met zijn medeburgers.

Binnenkort zal worden herdacht de vijfentwintig eerste jaren van het herstel en zal een bijna geheel nieuwe en verjongde stad en haven den volke worden getoond. Burgemeester Oud zal dit helaas niet meer kunnen aanschouwen; maar hij heeft geweten, dat de eerste grondslagen mede door hem zijn gelegd.

Beginselvast en rechtlijnig – hij kon zich echt boos maken – maar naar zijn aard tegemoetkomend, hulpvaardig en vriendelijk en dan kolossaal werkzaam, wat onze stad in opgang zó ten goede kwam.

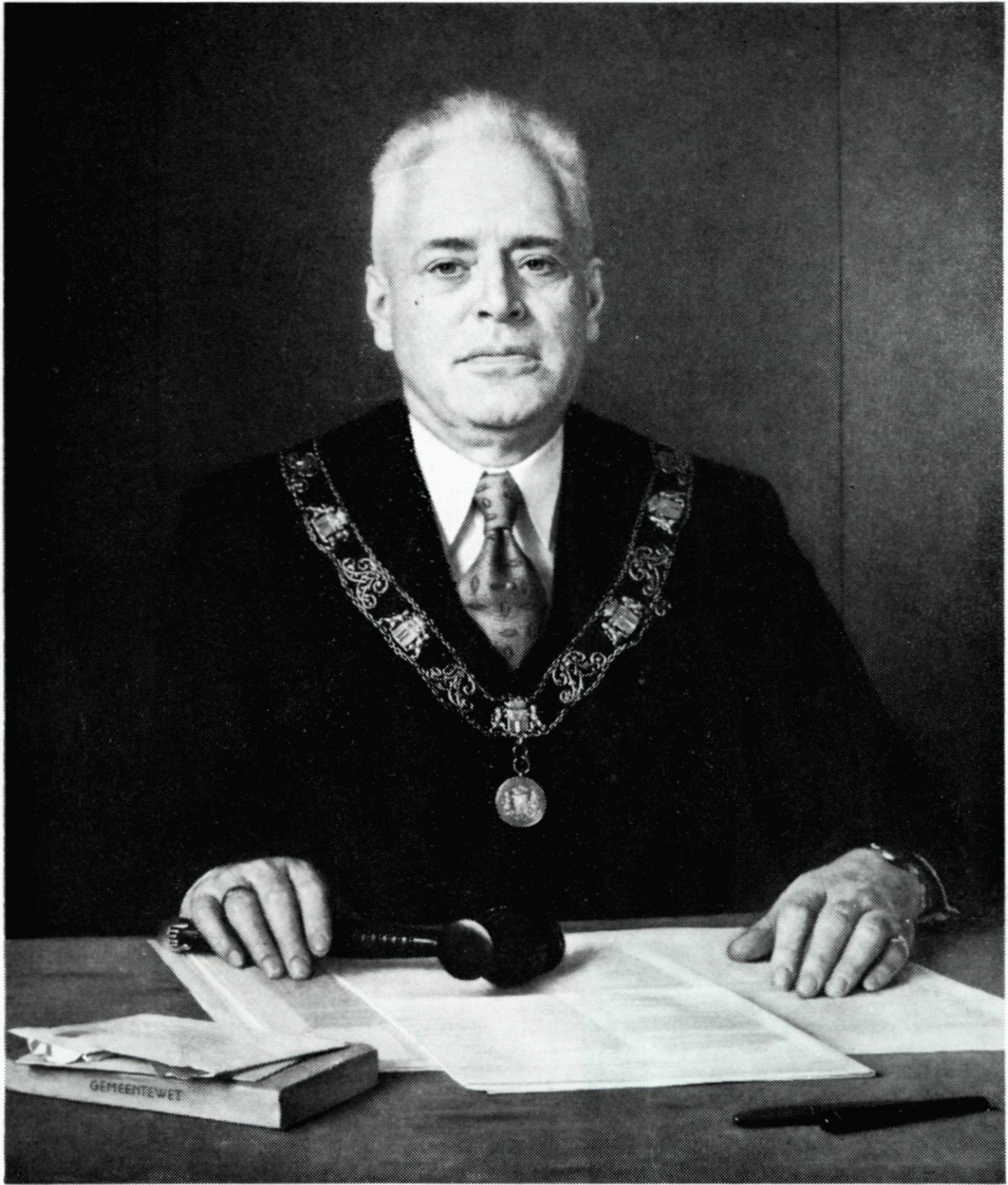
Joyeus als het zijn kon op de verschillende binnen- en buitenlandse officiële bezoeken. Troostend wanneer er leed geleden werd.

Zó was Oud, de burgemeester, die men nodig had, juist in die tijd.

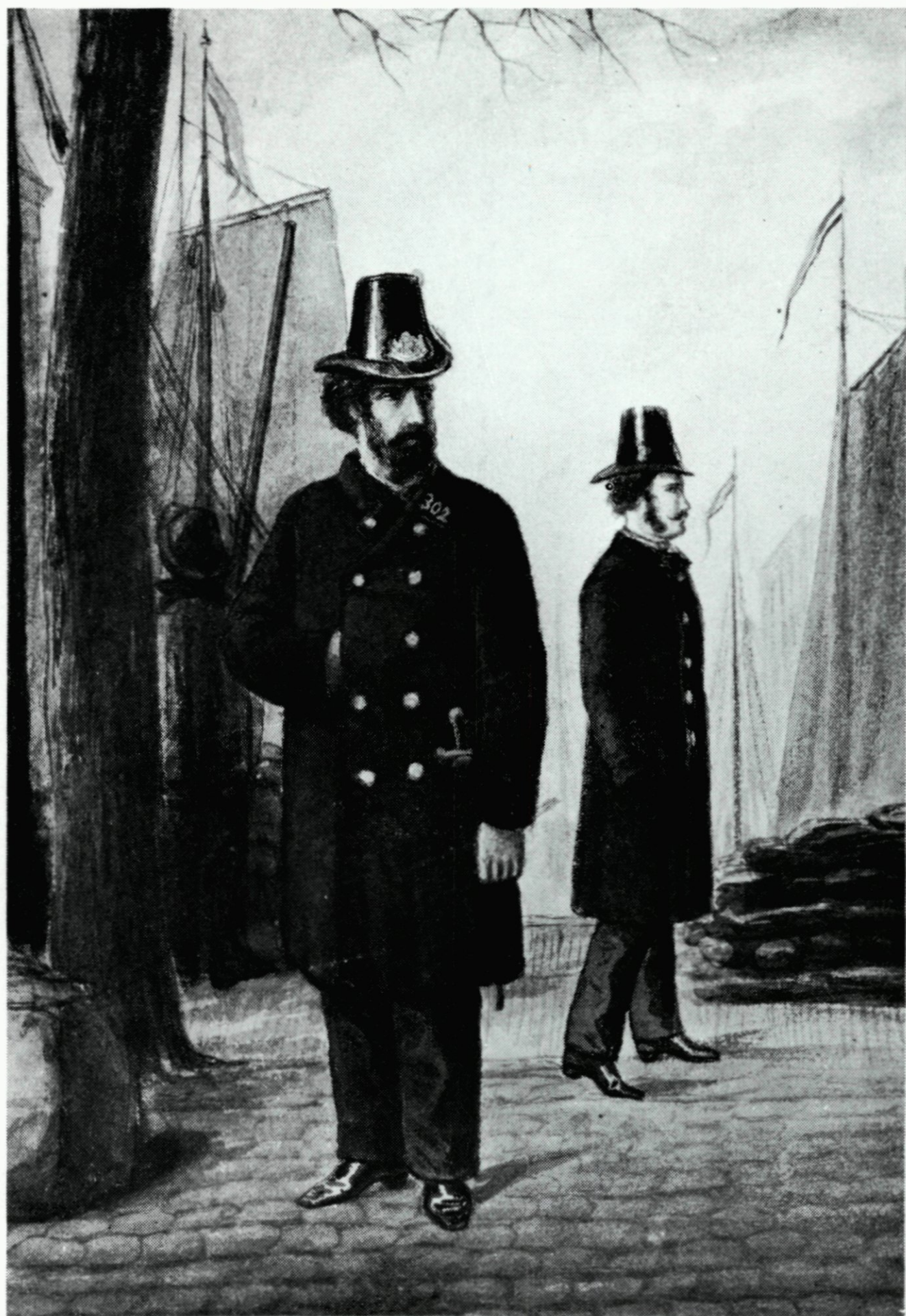
Hij was ook studieus. Zoveel boeken en geschriften getuigen ervan en terecht werd hij in de kring der Rotterdamse hoogleraren opgenomen door zijn benoeming in 1952 tot buitengewoon hoogleraar aan de N.E.H. in het Nederlands staats- en administratief recht.

Terecht ook werd hij gesierd, met eigenlijk de hoogste eretitel die wij kennen – Minister van Staat – wegens de grote verdiensten den lande bewezen. Denken wij alleen maar aan zijn ministerschap van Financiën, steunpilaar van het Kabinet-Colijn in een werkelijk niet gemakkelijke periode; de devaluatie van de gulden viel erin.

Maar voor Rotterdam blijft hij voor en boven alles: de Burgemeester. Een Burgemeester, die niet vergeten wordt.

34. Prof. mr. P. J. Oud, naar een geschilderd portret door Karel van Veen.

35. Politieagenten in de in februari 1867 ingevoerde winterkleding. Naar een gekleurde tekening van W. P. van Geldorp.